

Про назви ліків

Багато хто з відвідувачів аптеки, купуючи ліки, навіть не спромоглися зазирнути у рецепт, виписаний лікарем для хворого, оскільки не вважають себе компетентними у цьому питанні, й просто пред'являють його фармацевту. А між тим навіть елементарні знання щодо існуючої класифікації назв ЛЗ у певних випадках можуть стати у нагоді

ВІДПОВІДНО ДО МІЖНАРОДНИХ НОРМ

Як відомо, кожний ЛЗ має кілька назв: хімічну, міжнародну та торгову (комерційну).

Хімічна назва вказує на те, з яких атомів складається ЛЗ, або відображає його молекулярну будову. Вона точно описує препарат, але часто-густо є занадто складною для широкого застосування, за виключенням деяких простих неорганічних сполучень.

Міжнародна назва затверджується офіційними органами й застосовується в національній та міжнародній довідковій літературі.

Торгові (комерційні) назви можна розподілити на такі, що присвоєні винахідником, та такі, що названі фірмою-виробником і є їхньою власністю. Такі назви мають бути короткими, простими й легкими для запам'ятовування, аби споживачі могли відразу знайти цей ЛЗ після його призначення лікарем.

Міжнародні норми потребують, щоб відтворені версії ЛЗ мали ті самі активні компоненти, що й оригінал, а їхня дія на організм проявлялася з тією самою швидкістю та силою. Виробник відтвореної версії може присвоїти такому засобу свою торгову назву, якщо вважає її більш привабливою. Вдала назва може навіть сприяти збільшенню обсягу реалізації ЛЗ.

Зазвичай на упаковці ЛЗ вказують його торгову й міжнародну назви. Якщо до складу

ЛЗ входять кілька компонентів, то на упаковці замість міжнародної назви наводять його інгредієнти.

ЩОБ ЗМЕНШИТИ ЙМОВІРНІСТЬ ПОМИЛКИ

На різних етапах розвитку фармакології існували різноманітні підходи до класифікації ліків. Сучасні системи не є ані виключними, ані ієрархічними. Будь-який ЛЗ може бути віднесеним одночасно до кількох класів.

Усі ліки, які можна придбати в аптеці тільки за рецептом лікаря, а також ті, що відпускаються без рецепта, мають так звані генеричні назви, одна з яких значиться в Національній фармакопеї. Перші фармакопеї являли собою книги, що містили відомості про ЛЗ із вказанням джерел одержання (тваринних або рослинних) цих ліків, способів їхнього екстрагування, а також описання хімічних або біологічних методів визначення біологічної активності. Нині фармакопеї містять відомості щодо генеричних ЛЗ, але іноді назви одних й тих самих ЛЗ у фармакопеях різних країн світу можуть суттєво відрізнятися. Так, наприклад, альфа-адреноміметик у США має назви норепінефрин та левартеренол, які, до речі, застосовує і ВООЗ, а той самий препарат у Європі, включаючи Велику

Британію, носить назву норадреналін. Подібних прикладів існує певна кількість, тому між Європейським Союзом, Японією та США нині проводиться відповідна робота щодо гармонізації при виборі генеричних найменувань, й останнім часом у назвах ліків все частіше застосовують спільні корені та закінчення, які складають засіб класифікації. Наприклад:

- олол — для багатьох антагоністів бета-адренорецепторів;
- дипін — для типу блокаторів Ca_{2+} -каналів, котрі за хімічною будовою є дигідропіридинами;
- тилід — для блокаторів K_{+} -каналів.

Торгові назви захищено законом про авторські права, зазвичай вони легко запам'ятовуються, але не є засобом класифікації. Використання генеричних найменувань спрощує процедуру виписування рецептів або призначення ліків й зменшує ймовірність помилки. У багатьох країнах застосування генеричного найменування у рецепті дає можливість фармацевту право відпускати ЛЗ за найнижчою ціною.

УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ

В Україні наказом МОЗ передбачено, що в рецепті має бути вказана міжнародна непатентована назва ЛЗ. Торгову назву вказують, якщо:

Мірамістин® myramistin -Дарниця

- **Виражена** протимікробна та протигрибкова дії¹
- **Активізація** процесів регенерації¹
- **Ефективна** профілактика інфікування ран та опіків¹

Мірамістин®-Дарниця Скорочена інформація для медичного застосування препарату

Склад: 1 г мазі містить мірамістину 5 мг. **Лікарська форма.** Мазь. **Фармакотерапевтична група.** Антисептичні та дезінфікуючі засоби. Код АТХ D08A J. **Показання.** *Хірургія, травматологія:* місцеве лікування інфікованих ран різної локалізації та етіології, профілактика вторинної інфекції гранулюючих ран. *Комбустиологія:* лікування опіків II і III А ступенів; підготовка опікових ран до дерматопластики. *Дерматологія:* стрепто-, стафілодермії, дерматомікози гладкої шкіри, стоп та великих складок (у тому числі дисгідротичні форми і форми, ускладнені піддермією), нігтів (оніхомікози), кератомікози (у тому числі висівкоподібний лишай), кандидози шкіри та слизових оболонок. Профілактика ускладнень ранової інфекції – при необширних виробничих та побутових травмах. **Протипоказання.** Підвищена чутливість до діючої речовини або до інших

компонентів препарату. **Побічні реакції.** В окремих випадках, при лікуванні опіків та трофічних виразок, препарат може спричиняти відчуття легкого печіння, що минає самостійно через 15-20 секунд і не потребує застосування анагетиків та припинення застосування мазі. Також можливий розвиток реакцій гіперчутливості, у тому числі висипання, свербіж, гіперемія, сухість шкіри, дерматит, мокнуття та через вміст у складі препарату пропіленгліколю – подразнення шкіри. **Умови зберігання.** Зберігати в оригінальній упаковці при температурі не вище 25 °С. Зберігати в недоступному для дітей місці. **Упаковка.** По 15 г або 30 г у тубі; по 1 тубі у паңці; по 1000 г у банках.

Категорія відпуску. Без рецепта. **Реєстраційне посвідчення МОЗ України** UA/1804/01/01 від 27.06.2014.

1. Джерело інформації: Інструкція для медичного застосування лікарського засобу МІРАМІСТИН®-ДАРНИЦЯ

Інформація для розповсюдження в спеціалізованих виданнях, призначена для медичних установ та лікарів, а також для розповсюдження на семінарах, конференціях, симпозиумах з медичної тематики.

ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» Україна, 02093, м. Київ, вул. Бориспільська, 13, www.darnitsa.ua

ФАРМАЦЕВТИЧНА ФІРМА
Дарниця

- ЛЗ не має міжнародної непатентованої назви;

- належить до подібних біологічних ЛЗ (біостимуляторів);

- відпускається на пільгових умовах або безоплатно;

- підлягає предметно-кількісному обліку.

Відповідно до Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» (Стаття 78-1. Обмеження, встановлені для медичних і фармацевтичних працівників під час здійснення ними професійної діяльності) фармацевтичні працівники, здійснюючи свою професійну діяльність, на вимогу споживача під час реалізації (відпуску) ЛЗ мають надавати достовірну інформацію про наявність у даному аптечному закладі ЛЗ з такою самою діючою речовиною (за міжнародною непатентованою назвою), формою відпуску та дозуванням, а також інформацію про наявність таких ЛЗ за нижчою ціною. Отже, на сьогодні пацієнт має можливість обрати в аптеці серед кількох ЛЗ із однією й тією самою міжнародною непатентованою назвою, однаковими властивостями, формою випуску та дозуванням препарат за прийнятною для нього ціною.

«КЛОНДАЙК» ДЛЯ ДОПИТЛИВИХ

Щодо історії походження назв багатьох ЛЗ, то для допитливих це — справжній «клондайк» з підвищення ерудиції, адже ті елементи, які утворюють слова — назви ліків, є переважно хімічними, анатомічними та іншими термінами, здебільшого латинського та древньогрецького походження. Так, наприклад, анальгін — відомий представник групи знеболювальних препаратів — отримав свою назву завдяки древньогрецькому слову «алгос» — біль, з якого взяли корінь «алг» й до нього додали приставку «а(ан)», тобто заперечення. Отже, назва «анальгін» означає «відсутність болю». Подібним чином отримали свої назви такі популярні препарати групи знеболювальних засобів, як пенталгін, седалгін, баралгін.

У назвах ЛЗ, призначених для лікування захворювань шкіри, подекуди наявний грецький корінь «дерма» (шкіра): дерматол, дермазолон, дермазин.

Від грецького слова «ентерон» (кишки) утворено назви деяких препаратів, що застосовують при лікуванні захворювань кишечнику: ентеросептол, ентеродез. А грецьке слово «гастер» (шлунок) стало основою для назв препаратів, які використовують для лікування шлункових недугів: гастрофарм, гастал, гастроцепін.

Подібних прикладів впливу древньогрецької мови на назви ЛЗ існує величезна кількість і кожен з них свідчить про те, що

утворена таким чином назва характеризує певне призначення даного препарату.

НЕСПОДІВАНІЙ «САМОЗВАНЕЦЬ»

Для утворення назв ЛЗ не меншою мірою використовувалася й латина. Так, наприклад, на основі латинського кореня «кор» (серце) утворено назви багатьох препаратів для лікування серцево-судинних захворювань: валокордин, коразол, коринфар, корвалол, кордарен, коргліккон. Доречно зазначити, що у цьому «сімействі» назв існує одне виключення: кордіамін, що має такий самий корінь, але є «самозванцем», який «маскується» під ЛЗ, призначені для лікування серцево-судинних захворювань. Насправді кордіамін — засіб, що стимулює дихальний центр, його застосовують при послабленому диханні у тяжкохворих після хірургічних операцій, а також у разі отруєння снодійними препаратами. Однак, беручи до уваги, що після його прийому виникають судоми, слабкий терапевтичний ефект, а також наявність більш сучасних медикаментів, нині лікарі майже не використовують цей препарат. Тим не менше слід мати на увазі, що при тяжкому інфаркті міокарда та серцевому нападі застосування кордіаміну може лише зашкодити хворому! Це — один з яскравих прикладів (далеко не єдиний) того, наскільки корисними можуть виявитися в деяких ситуаціях елементарні знання щодо походження назв ЛЗ.

«ХРЕЩЕНИКИ» ХІМІЇ

Хімічним найменуванням препаратів відповідають такі назви, як кальцію хлорид, калію йодид, амінокапронова кислота та багато інших. Іноді для назв ЛЗ застосовують лише аббревіатури, наприклад, ГІНК (гідрозид ізонікотинової кислоти), ПАСК (пара-аміносаліцилова кислота) або скорочення, такі як бійодхінол (хініну йод вісмутат) тощо.

Досить часто можна зустріти словоутворювальний елемент «сульфа» (від латинського слова «сульфур» — сірка), котрий є обов'язковим для назв ЛЗ, що належать до протиінфекційних сульфаніламідів (з хімічної точки зору вони являють собою ароматичні сполучення, які містять амідну NH_2 -групу сульфанільну SO_2 -групи): сульфадимезин, сульфазин, норсульфазол; а елемент «ті(о)» (від древньогрецького слова «тіон» — сірка) вказує на наявність у препараті елементу сірки: тіамін (вітамін B_1), тіодипін тощо.

В ІСТОРІЮ — НА ВСІ ЧАСИ

До ЛЗ, в назвах яких запозичені частини ботаничних назв рослин, належать: папаверин, пілокарпін, конваллотоксин, платифілін, даукарин та багато інших. З бджолої отрути (бджола латиною — «апіс») виготовляють вірапін, вірапіолін, апізартрон,

Щодо історії походження назв багатьох ЛЗ, то для допитливих це — справжній «клондайк» з підвищення ерудиції, адже ті елементи, які утворюють слова — назви ліків, є переважно хімічними, анатомічними та іншими термінами, здебільшого латинського та древньогрецького походження

а з отрути змій (змія латиною — «віпера») — віпратокс, віпракутан, віпрасол тощо.

Існують назви ЛЗ, що відповідають прізвищу людини, яка їх винайшла, наприклад, краплі Зеленіна, мазь Вишневського, бальзам Шостаковського тощо. До речі, цей «пантеон» все ще відкрито і кожний сучасний автор винайденого ним ЛЗ при оформленні патенту на винахід має право (за бажання) надати новому препарату своє ім'я або навіть присвятити комусь іншому, як це зробив свого часу Адольф Байер, назвавши винайдену ним кислоту барбітуровою (на честь Барбари, яка, за однією з версій, була його коханою дівчиною, за іншою — відомою святою), й, відповідно, групу ЛЗ, які є похідними барбітурової кислоти й мають властивість пригнічувати ЦНС, було названо барбітуратами. Правда, нові сучасні ліки зазвичай розробляють цілі колективи хіміків, фармакологів та технологів.

**Підготував Руслан Примак,
канд. хім. наук**